

SOCIAL MENTALITY AND RESEARCHER THINKERS JOURNAL

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed

ISSN: 2630-631X

Social Sciences Indexed

www.smartofjournal.com / editorsmartjournal@gmail.com

January 2019

Article Arrival Date: 11.12.2018 Published Date:12.01.2019 Vol 5 / Issue 15 / pp:45-52

AİLE İÇİ ŞİDDETİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR UYGULAMA

THE EFFECT OF DOMESTIC VIOLENCE ON GENDER ROLE: AN APPLICATION FOR
UNIVERSITY STUDENTS

Araştırma Görevlisi Kübra ARSLAN

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, kbraarslann@gmail.com, Kırıkkale/ TÜRKİYE

Doç. Dr. Hande ŞAHİN

Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hande_k1978@yahoo.com, Kırıkkale/ TÜRKİYE

ÖZET

İnsan yaşamının hemen hemen her alanında karşı karşıya kalınan şiddet, önüne geçilemeyen bir şekilde pek çok kişinin hayatını, fiziksel ve ruhsal sağlığını, huzurunu ve mutluluğunu etkileyen bir tehlike olarak varlığını sürdürmektedir. Aile içinde şiddet ise daha çok eşe yönelik ve erkeğin kadına uyguladığı şiddet biçiminde olmaktadır ve ataerkil toplumlarda şiddetin dışavurumu ile erkeğe baskın olması öğretilmektedir. Bu bağlamda aile içi şiddetin temelinde bireylerin toplumsal cinsiyetlerine yönelik tutumları yatmaktadır. Bu araştırmanın amacı, aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmada verilerin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Ankette öğrencilerin kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik sorular (cinsiyet, yaş vb) ile Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği” ile Şahin ve Dişsiz (2009) tarafından geliştirilen “Aile İçi Şiddet Tutum Ölçeği” yer almaktadır. Araştırmaya Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Sağlık Yönetimi ve Sosyal Hizmet Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler arasından rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 317 öğrenci katılmıştır. Araştırmada betimsel istatistiklerin yanı sıra değişkenler arası ilişkiler için t testi ve varyans analizi gibi parametrik testler ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin aile içi şiddeti genel olarak reddettikleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerleşmesi ve aile içi şiddetin önlenmesi için bilinç ve farkındalık kazandırmak amaçlı çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: Aile İçi Şiddet, Üniversite Öğrencisi, Sosyal Hizmet, Toplumsal Cinsiyet.

ABSTRACT

The violence confronted in almost every area of all human life continues to exist as a danger that affects many people's lives, physical and mental health, peace and happiness. Violence in the family is more in the form of violence directed towards the husband and the woman, and in patriarchal societies it is taught that the violence is manifested by the expression of violence. Violence in the family is more in the form of violence directed towards the wife and the male and in patriarchal societies, it is taught to dominate men with violence. In this context, there are attitudes towards the gender of individuals on the basis of domestic violence. The aim of this study is to determine the effect of domestic violence on gender role. Survey technique was used to collect data. The questionnaire consisted of questions (gender, age etc.) to determine the personal information of the students and "Gender Role Attitude Scale" developed by Zeyneloğlu and Terzioğlu (2011) and Developed by Şahin and Dişsiz (2009) "Domestic Violence Attitude Scale". A total of 317 students who were selected by random sampling method among the students in the Child Development, Physical Therapy and Rehabilitation, Health Management and Social Work Departments, participated in the study. In addition to descriptive statistics, parametric tests and correlation analysis such as t-test and variance analysis were used for the relationships between variables. As a result of the study, it was determined that university students generally rejected domestic violence and they had an egalitarian attitude towards gender roles. Establishment of gender equality and efforts to raise consciousness and awareness for the prevention of domestic violence are needed studies.

Key Words: Domestic Violence, University Student, Social Work, Gender.

1. GİRİŞ

İnsan yaşamının hemen hemen her alanında karşı karşıya kalınan şiddet, çığ gibi giderek büyüyen ve önüne geçilemeyen bir şekilde pek çok kişinin hayatını, fiziksel ve ruhsal sağlığını, huzurunu ve mutluluğunu etkileyen gizli bir tehlike olarak varlığını sürdürmeye devam etmektedir (Page vd., 2008). Karşılaşılan şiddet türlerinden biri olan aile içi şiddet Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından; “eşler ve aile bireyleri arasında çoğunlukla ev içerisinde yaşanan şiddet” olarak tanımlanmaktadır

(WHO, 2002). Ancak, aile içi şiddet genel olarak ailenin içinde dezavantajlı gruplar olarak tabir edilen kadına, çocuğa ve yaşlıya yönelik uygulanan şiddet olarak karşımıza çıkmakta olup, çoğunlukla da kadına yönelik olmaktadır. Aile içi şiddetin temelinde de bireylerin toplumsal cinsiyetlerine yönelik tutumları yatmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı, kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet kavramının tanımında biyolojik farklılıklar değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili değerler, beklentiler, yargılar ve roller bulunmaktadır (Vefikuluçay vd., 2007). Toplum kadına; ev işlerinden, çocuk bakımından sorumlu olmayı ve iş hayatında aktif olmamayı uygun bulurken, erkeklere; evin geçiminden sorumlu olma, evin reisi olma gibi geleneksel roller yüklemiştir (Çelik vd., 2013).

Aile içinde kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını, tekrarlanmasını, türü ve ağırlığını etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte, şiddetin temel kaynağı asıl olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadın ve erkek arasında, ataerkil toplum yapısından kaynaklanan asimetrik güç ilişkisidir. Buna paralel olarak da kadına yönelik şiddet ve bir alt tür olarak kadına yönelik aile içi şiddet; ataerkil düzeni sürdürmek, otoriteyi ve itaati sağlamak, süregelen güç dengesizliğini korumada en etkin araçtır (Şener, 2011). Sosyal çevresi tarafından, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddeti özendirilen, erkek stereotip ile çevrelenmiş olan genç erkekler şiddetin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir işlev görmektedirler (Arıkan, 1997). Ailede kız ve erkek çocuklara yönelik ayrımcı uygulamalar, toplumsal yaşamda ve çalışma hayatında etkili olan toplumsal cinsiyetçi yaklaşım tarzları da şiddetin kuşaktan kuşağa aktarılmasında ve yeniden üretilmesinde etkili olmaktadır (Can, 2014).

Literatürde üniversite öğrencilerinin aile içi şiddete yönelik görüşlerini (Bessette ve Peterson, 2002; Bryant ve Spencer, 2003; Kabasakal ve Girli, 2012; Kaplan vd., 2014) ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini (Baykal, 1991; Frieze vd., 2003; Vefikuluçay vd., 2007; Yılmaz-Vefikuluçay vd., 2009) inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Ancak aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisini incelemek üzere ayrıntılı olarak üniversite öğrencileri ile yapılmış bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Eğitim düzeyinin yükselmesi, bireylerin aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısı kazandırmakta, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kadın lehine belirleyicisi olmaktadır. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi son derece önemlidir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Üniversite öğrencilerinin aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla planlanan bu çalışmanın evrenini 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılı'nda Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Sağlık Yönetimi ve Sosyal Hizmet Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 317 öğrenci örneklem grubunu oluşturmuştur.

2.1. Verilerin Toplanması

Çalışmada, anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket formu 2 kısımdan meydana gelmektedir. Birinci bölümde katılımcıların bireysel özelliklerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilirken, ikinci bölümde Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği" ile Şahin ve Dişsiz (2009) tarafından geliştirilen "Aile İçi Şiddet Tutum Ölçeği"ne yer verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği: Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirleyen ölçek kullanılmıştır. Ölçek, 38 madde ve beş alt boyut içermektedir. Alt boyutları, 'eşitlikçi cinsiyet rolü', 'kadın cinsiyet rolü', 'evlilikte cinsiyet rolü', 'geleneksel cinsiyet rolü', 'erkek cinsiyet rolü' n den oluşmaktadır. 5'li likert tipindeki bu ölçek, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; 'tamamen katılıyor' ise 5 puan, 'katılıyor' ise 4 puan, 'kararsız' ise 3 puan, 'katılmıyor' ise 2 puan, 'kesinlikle katılmıyor' ise 1 puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Bu puanlama sonucuna göre en yüksek puan '190', en düşük puan ise '38' olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan en yüksek değer, öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin 'eşitlikçi tutuma sahip' olduğunu, en düşük değer ise, öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin 'geleneksel tutuma sahip' olduğunu göstermektedir.

Aile İçi Şiddet Tutum Ölçeği: On üç maddeden oluşan ölçek 5'li likert derecelendirmeye sahiptir. Derecelendirme, ölçekteki olumlu soru maddelerinde 1 "kesinlikle katılmıyorum", 2 "katılmıyorum", 3 "kararsızım", 4 "katılıyorum", 5 "kesinlikle katılıyorum" olarak alınmıştır. Olumsuz soru maddelerinde 1 "kesinlikle katılıyorum", 2 "katılıyorum", 3 "kararsızım", 4 "katılmıyorum", 5 "kesinlikle katılmıyorum" olarak alınmıştır. Puanlardaki artış şiddete yönelik tutumun olumlu, azalma ise şiddete yönelik tutumun olumsuz olduğunu göstermektedir.

2.2. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada anket yolu ile elde edilen veriler SPSS 18 for Windows programıyla analiz edilmiş olup, katılımcıların bireysel özellikleri, toplumsal cinsiyet rollerine ve aile içi şiddete ilişkin tutumları betimsel istatistikler ile tanımlanmıştır. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ve aile içi şiddete ilişkin tutumlarının bireysel özelliklerine göre karşılaştırılmasında t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca aile içi şiddet ile toplumsal cinsiyet rolü arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi ile belirlenmiştir. Diğer taraftan, ölçek ve alt ölçeklere yönelik güvenilirlik için Cronbach's Alpha değerleri hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin bireysel özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Buna göre; öğrencilerin %65,9'u 20-22 yaş grubunda yer almakta, %28,4'ü Sağlık Yönetimi Bölümü'nde öğrenim görmekte ve %66,9'u kızlardan oluşmaktadır. Katılımcıların %29,6'sı 4.sınıf öğrencisi olmakla beraber %69,4'ünün gelir durumu 1501 TL ve üzeri olduğu görülmektedir. Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yer %54,6 oranında il olurken annelerinin %58,3'ü babalarının ise %36,9'u ilköğrenim ve altı eğitim görmüşlerdir. Öğrencilerin %89,0'ının anne-babasının sağ olduğunu ve birlikte yaşadığını belirtirken, %31,5'i en fazla 1 kardeşinin olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya alınan öğrenciler arasında aile içi şiddete maruz kalmadığını belirtenler önde gelirken (%80,8), bunu nadiren aile içi şiddete maruz kaldığını belirtenler (%12,9) izlemektedir.

Tablo 1. Araştırmaya alınan öğrencilerin bireysel özelliklerine göre dağılımı

Değişkenler	Grup	f	%
Yaş	17-19	77	24.3
	20-22	209	65.9
	23 -25	31	9.8
	Çocuk Gelişimi	88	27.7
Bölüm	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	62	19.6
	Sağlık Yönetimi	90	28.4
	Sosyal Hizmet	77	24.3
Cinsiyet	Kız	212	66.9
	Erkek	105	33.1
Sınıf	1	76	24.0
	2	71	22.4
	3	76	24.0

	4	94	29.6
Gelir	1000 TL ve altı	40	12.6
	1001-1500	57	18.0
	1501-2000	47	14.8
	2001-2500	91	28.7
	2501 TL ve üstü	82	25.9
En uzun süre yaşanan yer	Köy	34	10.7
	Kasaba	15	4.7
	İlçe	95	30.0
	İl	173	54.6
Annenin eğitim düzeyi	İlköğretim ve altı	185	58.3
	Orta öğrenim	63	19.9
	Lise	45	14.2
	Üniversite ve üstü	24	7.6
Babanın eğitim düzeyi	İlköğretim ve altı	117	36.9
	Orta öğrenim	66	20.8
	Lise	74	23.4
	Üniversite ve üstü	60	18.9
Anne babanın birliktelik durumu	İkisi de sağ birlikte	282	89.0
	İkisi de sağ ayrı yaşıyor	15	4.7
	Anne sağ, baba vefat etmiş	16	5.0
	Anne vefat etmiş, baba sağ	4	1.3
Kardeş sayısı	Yok	5	1.6
	1	100	31.5
	2	91	28.7
	3	51	16.1
	4	33	10.4
	5+	37	11.7
Aile içi şiddete maruz kalma durumu	Hayır	256	80.8
	Nadiren	41	12.9
	Evet	20	6.3
Toplam		317	100.0

Aile içi şiddet ölçeği ve alt ölçeklerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2'de sunulmuştur. Buna göre, ölçeğin geneli ifade eden "Aile İçi Şiddet Ölçeği" için Cronbach's Alpha değeri 0,923 olarak hesaplanmış olup alt ölçeklerin tamamında Cronbach's Alpha değerinin 0,70'in üzerinde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, ölçeğin geneli için aritmetik ortalama değeri $\bar{X}=1,61$ olarak hesaplanmış olup 5'li derecelendirmede 3 olan ortalama değerinden oldukça altındadır. Bu da üniversite öğrencilerinin aile içi şiddeti genel olarak reddettikleri anlamı taşımaktadır. Diğer taraftan, "şiddeti genelleştirme" ($\bar{X}=1,36$) alt ölçeği için en düşük ortalama değerleri hesaplanırken, en yüksek ortalama ise "şiddeti saklama" ($\bar{X}=1,85$) ve "şiddeti nedenselleştirme" ($\bar{X}=1,82$) alt ölçekleri için hesaplanmıştır. Diğer bir ifade ile üniversite öğrencilerinin "şiddeti saklama" ve "şiddeti nedenselleştirme" konularında diğer alt boyutlara göre daha olumsuz yaklaşım içerisinde olduklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 2: Aile içi şiddet ölçeği ve alt ölçeklerine ilişkin betimsel istatistikler

Ölçek/Alt ölçek	Madde sayısı	\bar{X}	s.s.	Cronbach's Alpha
Şiddeti olağanlaştırma	5	1,55	0,69	0,868
Şiddeti genelleştirme	3	1,36	0,60	0,789
Şiddeti nedenselleştirme	3	1,82	0,67	0,808
Şiddeti saklama	2	1,85	1,01	0,751
Genel Aile İçi Şiddet	13	1,61	0,51	0,923

"Toplumsal Cinsiyet Rolü Ölçeği" ve alt ölçeklerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre, ölçeğin geneli için Cronbach's Alpha değeri 0,903 olarak hesaplanmıştır. Alt ölçeklerin tamamında Cronbach's Alpha değerinin 0,70'in üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin geneli için aritmetik ortalama değeri $\bar{X}=3,96$ olarak hesaplanmış olup 5'li derecelendirmede

3 olan ortalama değerin üzerindedir. Genel toplumsal cinsiyet rolü ortalama toplam puanı ise 150,69 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması 95 ve üzerinde olduğu için bu değer, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin genel olarak eşitlikçi tutumlara sahip olduklarını göstermektedir. Diğer taraftan, "kadın cinsiyet rolü" ($\bar{x}=3,47$) ve "geleneksel cinsiyet rolü" ($\bar{x}=3,72$) alt ölçekleri için en düşük ortalama değerleri hesaplanırken, en yüksek ortalamalar ise "evlilikte cinsiyet rolü" ($\bar{x}=4,38$) ve "eşitlikçi cinsiyet rolü" ($\bar{x}=4,20$) alt ölçekleri için hesaplanmıştır.

Tablo 3: Toplumsal cinsiyet rolü ölçeği ve alt ölçeklerine ilişkin betimsel istatistikler

Ölçek/Alt ölçek	Madde sayısı	\bar{X}	s.s.	Cronbach's Alpha
1. Boyut: Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	8	4,20	0,82	0,898
2. Boyut: Kadın Cinsiyet Rolü	8	3,47	0,78	0,871
3. Boyut: Evlilikte Cinsiyet Rolü	8	4,38	0,65	0,798
4. Boyut: Geleneksel Cinsiyet Rolü	8	3,72	0,84	0,768
5. Boyut: Erkek Cinsiyet Rolü	6	4,06	0,75	0,773
Genel Toplumsal Cinsiyet Rolü	38	3,96	0,62	0,903

Genel Toplumsal Cinsiyet Rolü Ortalama Toplam Puanı: 150,69

Aile içi şiddet ile toplumsal cinsiyet rolü arasındaki ilişkiye yönelik Pearson korelasyon katsayıları Tablo 4'te sunulmuştur. Buna göre genel aile içi şiddet tutumu ile genel toplumsal cinsiyet rolü tutumu arasında negatif ve orta kuvvette anlamlı ($p<0,01$) bir korelasyon ($r=-0,553$) bulunmuştur. Bu da üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet tutumu olumsuz oldukça (şiddet azaldıkça) toplumsal cinsiyet tutumunun olumlu bir şekilde artacağını (eşitlikçi tutumlara sahip olma eğiliminin artacağını) göstermektedir. Tablo 4'teki korelasyon katsayıları incelendiğinde tüm değişkenler arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Aile içi şiddet ile toplumsal cinsiyet rolü arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçları

Değişkenler	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	Genel Toplumsal Cinsiyet Rolü
Şiddeti olağanlaştırma	-0,264**	-0,300**	-0,488**	-0,463**	-0,414**	-0,471**
Şiddeti genelleştirme	-0,330**	-0,231**	-0,520**	-0,314**	-0,379**	-0,430**
Şiddeti nedenselleştirme	-0,389**	-0,135*	-0,393**	-0,126*	-0,137*	-0,291**
Şiddeti saklama	-0,145**	-0,316**	-0,341**	-0,376**	-0,320**	-0,358**
Genel Aile İçi Şiddet	-0,385**	-0,352**	-0,612**	-0,474**	-0,453**	-0,553**

* $p<0,05$; ** $p<0,01$

Aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisine yönelik çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur. Burada toplumsal cinsiyet rolü bağımlı değişken olarak ele alınırken, aile içi şiddet alt ölçekleri bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Buna göre regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F=34,642$; $p<0,001$). Diğer taraftan aile içi şiddet alt ölçeklerine ilişkin katsayıların tamamı anlamlı (toplumsal cinsiyet rolü -TCR- üzerindeki etkileri anlamlı) bulunmuştur ($p<0,05$). t değerleri incelendiğinde, toplumsal cinsiyet rolü üzerinde en fazla etkiyi "şiddeti olgunlaştırma" alt ölçeği, an düşük etkiyi ise "şiddeti genelleştirme" alt ölçeğinin yarattığı görülmektedir. Tablo 4'teki değerlere göre regresyon modeli aşağıdaki gibi kurulabilir:

$$TCR = 192,255 - 10,756.\$1 - 3,967.\$2 - 6,904.\$3 - 3,707.\$4$$

Yukarıdaki model, örneğin "şiddeti olgunlaştırma ($\$1$)" alt ölçeğindeki bir birimlik artışın Toplumsal Cinsiyet Rolü (TCR) tutumunda 10,756'lık bir azalış yaratacağını göstermektedir. Diğer değişkenlere ait katsayılar da benzer şekilde yorumlanabilir.

Tablo 5: Aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları

Model	β_j	SE	t	p	ANOVA
Sabit	192,255	3,952	48,644	0,000**	
Ş1:Şiddeti olağanlaştırma	-10,756	2,031	-5,296	0,000**	p=0,000**
Ş2:Şiddeti genelleştirme	-3,967	2,528	-2,570	0,018*	F=34,642
Ş3:Şiddeti nedenselleştirme	-6,904	1,813	-3,808	0,000**	
Ş4:Şiddeti saklama	-3,707	1,261	-2,940	0,004**	

*p<0,05; **p<0,01

Regresyon analizi ve korelasyon analizi sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumları bireysel özelliklerine göre karşılaştırılmış olup anlamlı farklılık bulunan değişkenlere ilişkin t testi ve varyans analizi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur. Buna göre öğrencilerin aile içi şiddet tutumlarının cinsiyet ve aile içinde şiddet yaşanma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,01) ve toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumlarının ise cinsiyete göre gösterirken (p<0,05), aile içinde şiddet yaşanma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği (p>0,05) saptanmıştır. Ortalama puanları incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($\bar{X}=1,75$) kız öğrencilere ($\bar{X}=1,54$) göre aile içi şiddet tutumlarının daha yüksek (olumsuz) olduğu, bununla birlikte kızların ($\bar{X}=4,12$) da erkeklere ($\bar{X}=3,64$) göre toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının daha yüksek (olumlu) olduğu görülmektedir. Diğer taraftan aile içi şiddete maruz kalmayan öğrencilerin aile içi şiddet tutumlarının daha düşük (olumlu) olduğu ($\bar{X}=1,58$) belirlenmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin aile içi şiddete yönelik tutumlarının ve toplumsal cinsiyet rollerinin cinsiyete ve aile içi şiddete maruz kalma durumlarına göre karşılaştırılması

Değişken	Grup	Aile İçi Şiddet			Toplumsal Cinsiyet Rolü		
		\bar{X}	s.s.	p	\bar{X}	s.s.	p
Cinsiyet	Kız	1,54	0,47	0,001**	4,12	0,58	0,000**
	Erkek	1,75	0,57		3,64	0,57	
Aile içi şiddete maruz kalma durumu	Hayır	1,58	0,49	0,032*	3,97	0,60	0,506
	Nadiren	1,75	0,66		3,95	0,72	
	Evet	1,80	0,47		3,81	0,64	

*p<0,05; **p<0,01

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Aile içi şiddetin toplumsal cinsiyet rolü üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin aile içi şiddeti genel olarak reddettikleri ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin genel olarak eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir.

Ölçeğin geneli için aritmetik ortalama değeri $\bar{X}=1,61$ olarak hesaplanmış olup 5'li derecelendirmede 3 olan ortalama değerin oldukça altındadır. Bu da üniversite öğrencilerinin aile içi şiddeti genel olarak reddettikleri anlamı taşımaktadır. Diğer taraftan, "şiddeti genelleştirme" ($\bar{X}=1,36$) alt ölçeği için en düşük ortalama değerleri hesaplanırken, en yüksek ortalama ise "şiddeti saklama" ($\bar{X}=1,85$) ve "şiddeti nedenselleştirme" ($\bar{X}=1,82$) alt ölçekleri için hesaplanmıştır. Diğer bir ifade ile üniversite öğrencilerinin "şiddeti saklama" ve "şiddeti nedenselleştirme" konularında diğer alt boyutlara göre daha olumsuz yaklaşım içerisinde olduklarını ortaya koymaktadır. Giray ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında, öğrencilerin düşüncesine benzer şekilde kadınların şiddete karşı en yüksek oranda %61,5 sessiz kalma şeklinde tepki gösterdiği bulunmuştur.

Ölçeğin geneli için aritmetik ortalama değeri $\bar{X}=3,96$ olarak hesaplanmış olup 5'li derecelendirmede 3 olan ortalama değerin üzerindedir. Genel toplumsal cinsiyet rolü ortalama toplam puanı ise 150,69 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması 95 ve üzerinde olduğu için bu değer, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin genel olarak eşitlikçi tutumlara sahip olduklarını göstermektedir. Diğer taraftan, "kadın cinsiyet rolü" ($\bar{X}=3,47$) ve "geleneksel cinsiyet

rolü" ($\bar{X}=3,72$) alt ölçekleri için en düşük ortalama değerleri hesaplanırken, en yüksek ortalamalar ise "evlilikte cinsiyet rolü" ($\bar{X}=4,38$) ve "eşitlikçi cinsiyet rolü" ($\bar{X}=4,20$) alt ölçekleri için hesaplanmıştır. Kaplan ve arkadaşlarının (2014) yaptığı araştırmada, öğrencilerin kadına yönelik aile içi şiddet ve cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının geleneksel yönünde olduğu tespit edilmiştir.

Aile içi şiddet ile toplumsal cinsiyet rolü arasındaki ilişkiye yönelik; aile içi şiddet tutumu ile genel toplumsal cinsiyet rolü tutumu arasında negatif ve orta kuvvette anlamlı ($p<0,01$) bir korelasyon ($r=-0,553$) bulunmuştur. Bu da üniversite öğrencilerinin aile içi şiddet tutumu olumsuz oldukça (şiddet azaldıkça) toplumsal cinsiyet tutumunun olumlu bir şekilde artacağını (eşitlikçi tutumlara sahip olma eğiliminin artacağını) göstermektedir.

Öğrencilerin aile içi şiddet ve toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumları bireysel özelliklerine göre karşılaştırılmış olup anlamlı farklılık bulunan değişkenlere ilişkin t testi ve varyans analizi sonuçlarına göre öğrencilerin aile içi şiddet tutumlarının cinsiyet ve aile içinde şiddet yaşanma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,01$) ve toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumlarının ise cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterirken ($p<0,05$), aile içinde şiddet yaşanma durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) saptanmıştır. Ortalama puanları incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($\bar{X}=1,75$) kız öğrencilere ($\bar{X}=1,54$) göre aile içi şiddet tutumlarının daha yüksek (olumsuz) olduğu, bununla birlikte kızların ($\bar{X}=4,12$) da erkeklere ($\bar{X}=3,64$) göre toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının daha yüksek (olumlu) olduğu görülmektedir. Literatürde bu bulguyu destekleyen pek çok çalışma bulunmaktadır (Baykal,1988; Temel, 1991; Seçgin ve Tural, 2011; Vefikuluçay ve ark, 2007, Yılmaz ve ark., 2009). Kaplan ve arkadaşlarının çalışmasında (2014) kız öğrencilerin şiddete ilişkin tutumunun erkek öğrencilere göre daha geleneksel olduğu saptanmıştır. Çelik ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre eşitlikçi cinsiyet tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Erkeklerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olmalarının nedeni, bu yargıların kendi yararlarına olmasına ve bu durumun toplum tarafından kabullenilen ve erkeğe atfedilen bir durum olmasına bağlı olmaktadır.

Diğer taraftan aile içi şiddete maruz kalmayan öğrencilerin aile içi şiddet tutumlarının daha düşük (olumlu) olduğu ($\bar{X}=1,58$) belirlenmiştir. Altınay ve Arat'ın (2007) Türkiye'de kadına yönelik şiddet araştırması çocuk yaşta tanık olunan ve/ya maruz kalınan şiddetin, erkeklerin şiddet uygulama olasılığını ve kadınların da maruz kalma olasılığını iki kat artırdığını paylaşmaktadır.

Aile içi şiddet olgusu ve toplumsal cinsiyet kavramı toplum tarafından oldukça etkilenmekte ve buna bağlı olarak şekillenmektedir. Bu çalışmada, üniversite öğrencileri bağlamında ele alınan bu konu ile ilgili anaokulu ve ilkokuldan başlanarak çocuk ve gençlere şiddetin engellenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerleşmesi için bilinç ve farkındalık kazandırmak amaçlı çalışmalar yapılmasına ve onların bu konular hakkında bilgilendirilmesine ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

Akyıldız, M. (2014). Kadına yönelik şiddetle mücadelede bir model olarak şiddet önleme ve izleme merkezi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Altınay, A.G. & Arat, Y. (2009). Violence against women in Turkey. İstanbul: Punto Yayınları.

Arıkan, G. (1997). Kadınlarda sosyal tabakalaşma ve sosyal hareketlilik. 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı.

Baykal, S. (1988). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi, 1(2), 66-75.

- Bessette, H.D & Peterson S.S. (2002). Attitudes of adult nurse practitioner students to-ward women experiencing domestic violence. *J Nurs Educ*, 1, 227–30.
- Bryant, S.A. & Spencer, G.A (2003). University students' attitudes about attributing blame in domestic violence. *Journal of Family Violence*, 18(6), 369–376.
- Can, Y. (2014). Türk ailesinde aile içi şiddetin kültürel dinamikleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(9), 13-19.
- Çelik, A., Pasinlioğlu, T., Tan, G. & Koyuncu, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(3), 181-186.
- Frieze, I. H., Kogovsek, T., Rener, T., Horvat, J. & Sarlija, N. (2003). Gender-role attitudes in university students in the United States, Slovenia, and Croatia. *Psychology of Women Quarterly*, 27(3), 256-261.
- Giray, H., Keskinöglü, P., Sönmez, Y., Meseri, R., Karakuş, N.E. & Yüceetin N. (2005). Gebelikte aile içi fiziksel şiddet ve etkileyen etmenler. *STED*. 14(10):217-20.
- Kabasakal, H. Z. & Girli, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin, deneyimlerinin bazı değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi (Deü Buca Eğitim Fakültesi Örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 105-123.
- Kaplan, S., Akalın, A., Pınar, G. & Yılmaz, T. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddet ve aile içi şiddette mesleki rollerine ilişkin tutumları. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hemşirelik E -Dergisi*, 2 (1), 26-35.
- Page, Zara, A. & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*. 11(22), 81-94.
- Şahin, N. & Dişsiz, M. (2009). Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 6(2).
- Seçgin, F. & Tural, A. (2011). Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6, (4), 2446-2458.
- Şener, E.B. (2011). Kadına yönelik aile içi şiddeti önlemede 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun ve değerlendirilmesi, s.16-52, KSGM Yayınları, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009). Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması.
- Temel, Z.F. (1991). Yetiştirme yurdunda kalan ve ailesinin yanında kalan 14-18 yaş grubundaki gençlerin cinsiyet rolü tutumları ile moral gelişimlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K. & Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 26-38.
- World Health Organization. (2002). *World report on violence and health: Summary*. Geneva.
- Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L. & Eroğlu, K. (2009). Views on gender roles of university students. *Journal of Human Sciences*, 6(1), 775-792.
- Zeyneloğlu, S. & Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 40:409-420.